

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ 2014-2020

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ 2014-2020

Οι νέοι κανόνες και η νομοθεσία που διέπουν τον επόμενο γύρο επένδυσης από την πολιτική συνοχής της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020 υιοθετήθηκαν επίσημα από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2013.

Το παρόν αποτελεί ένα ενημερωτικό δελτίο από μια σειρά που επισημαίνει τα βασικά στοιχεία της νέας προσέγγισης.

Περιεχόμενα

Ποιος είναι ο στόχος;

Κύρια χαρακτηριστικά του νέου νομοθετικού και πολιτικού πλαισίου

Τι άλλαξε σε σχέση με την περίοδο 2007-2013;

Ποια είναι τα πρακτικά αποτελέσματα;

Τα χρηματοοικονομικά εργαλεία αποτελούν έναν αποδοτικό στην χρήση πόρων τρόπο για την ανάπτυξη πόρων πολιτικής συνοχής στην πορεία επίτευξης των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Μέσω της στόχευσης έργων με πιθανή οικονομική βιωσιμότητα, τα χρηματοοικονομικά εργαλεία παρέχουν υποστήριξη για επενδύσεις μέσω δανείων, εγγυήσεων, μετοχικού κεφαλαίου ή άλλων μηχανισμών ανάληψης κινδύνων σε συνδυασμό πιθανώς με τεχνική υποστήριξη, επιδοτήσεις επιτοκίου ή τέλους εγγύησης στο πλαίσιο της ίδιας λειτουργίας.

Πέραν των προφανών οφελών από τα κονδύλια για ανακύκλωση με μακροπρόθεσμη προοπτική, τα χρηματοοικονομικά εργαλεία βοηθούν στην κινητοποίηση επιπρόσθετων δημόσιων ή ιδιωτικών επενδύσεων με σκοπό την αντιμετώπιση αδυναμιών της αγοράς σε ευθυγράμμιση με τις προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και της πολιτικής συνοχής. Οι δομές υλοποίησής τους περιλαμβάνουν πρόσθετη εξειδίκευση και τεχνογνωσία, η οποία βοηθά στην αύξηση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας της διάθεσης δημόσιων πόρων. Επιπλέον, αυτά τα εργαλεία παρέχουν ποικιλία κινήτρων για καλύτερη απόδοση, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης χρηματοοικονομικής πειθαρχίας στο επίπεδο των υποστηριζόμενων έργων.

Τα χρηματοοικονομικά εργαλεία χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση επενδύσεων για τα διαρθρωτικά ταμεία ήδη από την προγραμματική περίοδο 1994-1999. Η σχετική τους σημασία αυξήθηκε στη διάρκεια της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2007-2013 και τώρα αποτελούν περίπου 5% των συνολικών πόρων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Υπό το φως της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης και την αυξανόμενη έλλειψη δημόσιων πόρων, τα χρηματοοικονομικά εργαλεία αναμένονται να παίξουν ακόμα πιο σημαντικό ρόλο στην πολιτική συνοχής κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Ποιος είναι ο στόχος;

[↑ Επάνω](#)

Αξιοποιώντας τις εμπειρίες υλοποίησης με χρηματοοικονομικά εργαλεία στους προηγούμενους κύκλους πολιτικής συνοχής και αντανakλώντας τη σημασία που τους αποδίδεται στο πολυετές χρηματοοικονομικό πλαίσιο 2014-2020, το νομοθετικό και πολιτικό πλαίσιο για το 2014-2020 ενθαρρύνει την περαιτέρω διεύρυνση και ενίσχυση της χρήσης χρηματοοικονομικών εργαλείων στη νέα προγραμματική περίοδο ως μια πιο αποδοτική και βιώσιμη εναλλακτική για τη συμπλήρωση της παραδοσιακής, βασισμένης σε ενισχύσεις χρηματοδότησης.

Κύρια χαρακτηριστικά του νέου νομοθετικού και πολιτικού πλαισίου

[↑ Επάνω](#)

Προκειμένου να ενθαρρυνθεί και να αυξηθεί η χρήση χρηματοοικονομικών εργαλείων στην πολιτική συνοχής για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, το νέο νομοθετικό και πολιτικό πλαίσιο:

- » προσφέρει μεγαλύτερη ευελιξία σε Κράτη Μέλη και περιφέρειες της ΕΕ αναφορικά με τομείς-στόχος και δομές υλοποίησης,
- » παρέχει ένα σταθερό πλαίσιο υλοποίησης θεμελιωμένο πάνω σε ένα σύνολο σαφών και λεπτομερών κανόνων, αξιοποιώντας την υφιστάμενη καθοδήγηση και εμπειρία επί τόπου,
- » εντοπίζει συνέργειες μεταξύ χρηματοοικονομικών εργαλείων και άλλων μορφών υποστήριξης, όπως ενισχύσεις, και
- » διασφαλίζει τη συμβατότητα με χρηματοοικονομικά εργαλεία που έχουν θεσπιστεί και υλοποιηθεί σε επίπεδο ΕΕ σύμφωνα με έμμεσους κανόνες διαχείρισης.

Ο κανονισμός κοινών διατάξεων περιλαμβάνει μια ξεχωριστή ενότητα για τα χρηματοοικονομικά εργαλεία – Τίτλος IV (Άρθρα 37 έως 46), επιτρέποντας μια πιο σαφή παρουσίαση των ιδιαιτεροτήτων των εργαλείων και των κανονιστικών απαιτήσεων. Επιπλέον, οι λεπτομέρειες για την υλοποίηση καταγράφονται στο σχετικό παράγωγο δίκαιο (πράξεις κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικές πράξεις).

Θα υπάρξει συνεπώς ένα ενιαίο σύνολο κανόνων που θα διέπουν τα χρηματοοικονομικά εργαλεία και για τα πέντε ΕΔΕΤ, διασφαλίζοντας τη συνοχή με τις διατάξεις του Δημοσιονομικού Κανονισμού.

Τι άλλαξε σε σχέση με την περίοδο 2007-2013;

[↑ Επάνω](#)

Διεύρυνση του πεδίου παρεμβάσεων των χρηματοοικονομικών εργαλείων

Σε αντίθεση με την προγραμματική περίοδο 2007-2013, οι κανόνες που υιοθετήθηκαν για τα χρηματοοικονομικά εργαλεία της περιόδου 2014-2020 είναι μη-ρυθμιστικοί σε ό,τι αφορά τομείς, δικαιούχους, τύπους έργων και δραστηριοτήτων προς υποστήριξη. Τα Κράτη Μέλη και οι διαχειριστικές αρχές **θα χρησιμοποιούν χρηματοοικονομικά εργαλεία σε όλους τους θεματικούς στόχους που καλύπτονται από τα επιχειρησιακά προγράμματα** (ΕΠ), και για όλα τα Ταμεία, όπου αυτό είναι αποδοτικό και αποτελεσματικό.

Το νέο πλαίσιο περιλαμβάνει επίσης σαφείς κανόνες που επιτρέπουν τον καλύτερο **συνδυασμό χρηματοοικονομικών εργαλείων με άλλες μορφές υποστήριξης, συγκεκριμένα ενισχύσεις**, καθώς έτσι τονώνεται περισσότερο η σχεδίαση ορθά προσαρμοσμένων μηχανισμών αρωγής που καλύπτουν τις επιμέρους ανάγκες Κρατών Μελών ή περιφερειών.

Τα χρηματοοικονομικά εργαλεία αποτελούν μια ειδική κατηγορία δαπανών και η επιτυχημένη τους σχεδίαση και υλοποίηση εξαρτάται από τη σωστή αξιολόγηση των κενών και των αναγκών της αγοράς. Συνεπώς, στο πλαίσιο ενός ΕΠ, υπάρχει μια νέα διάταξη σύμφωνα με την οποία **θα πρέπει να σχεδιαστούν χρηματοοικονομικά εργαλεία στη βάση μιας εκ των προτέρων αξιολόγησης** που θα έχει εντοπίσει αδυναμίες της αγοράς ή μη ιδεατές συνθήκες επενδύσεων, αντίστοιχες επενδυτικές ανάγκες, πιθανή δυνατότητα συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα και επακόλουθη προστιθέμενη αξία του εν λόγω χρηματοοικονομικού εργαλείου. Μια τέτοια **εκ των προτέρων** αξιολόγηση θα βοηθήσει επίσης να αποφευχθούν αλληλεπικαλύψεις και ασυνέπειες μεταξύ χρηματοδοτικών μέσων που υλοποιούνται από άλλους παράγοντες σε διαφορετικά επίπεδα.

Μια σειρά νέων επιλογών υλοποίησης

Σε όλα τα Κράτη Μέλη και περιφέρειες, το επιχειρησιακό περιβάλλον για χρηματοοικονομικά εργαλεία, καθώς και η διοικητική επάρκεια και τεχνική εμπειρογνώμοσύνη που απαιτούνται για επιτυχημένη υλοποίησή τους, ποικίλουν έντονα. Σε αυτό το υπόβαθρο, οι νέοι κανονισμοί προσφέρουν διαφορετικές επιλογές υλοποίησης από τις οποίες τα Κράτη Μέλη και οι διαχειριστικές αρχές μπορούν να επιλέξουν την πιο κατάλληλη λύση. Είναι δυνατή η παροχή υποστήριξης για προγράμματα από το ΕΔΕΤ σε:

- 1 **Χρηματοοικονομικά εργαλεία που έχουν θεσπιστεί σε επίπεδο ΕΕ** και διαχειρίζεται η Επιτροπή, σε ευθυγράμμιση με το Δημοσιονομικό Κανονισμό (άμεσος ή έμμεσος διαχείρισης). Αυτά περιλαμβάνουν επιμέρους διατάξεις για την υλοποίηση αποκλειστικών χρηματοοικονομικών εργαλείων που συνδυάζουν ΕΔΕΤ με άλλες πηγές του προϋπολογισμού της ΕΕ και πόρους της ΕΤΕ/ΕΤαΜΕ με σκοπό να τονωθεί ο τραπεζικός δανεισμός προς τις ΜΜΕ.

Στο πλαίσιο αυτής της επιλογής, οι εισφορές από ΕΠ στα χρηματοοικονομικά εργαλεία θα υπόκεινται σε χωριστή διαχείριση για επενδύσεις σε περιφέρειες και δράσεις που καλύπτονται από το ΕΠ από το οποίο εισφέρονται πόροι.

2 **Θέσπιση χρηματοοικονομικών εργαλείων σε εθνικό, περιφερειακό, διακρατικό ή διασυνοριακό επίπεδο**, τα οποία διαχειρίζεται ή για τα οποία έχει την ευθύνη η διαχειριστική αρχή. Για τα εργαλεία αυτά, οι διαχειριστικές αρχές έχουν τη δυνατότητα να εισφέρουν πόρους για προγράμματα σε:

- α. **ήδη υφιστάμενα ή άρτι θεσπισμένα εργαλεία**, προσαρμοσμένα σε επιμέρους συνθήκες και ανάγκες, και
- β. **τυποποιημένα εργαλεία** (off-the-shelf), για τα οποία οι όροι και προϋποθέσεις είναι προκαθορισμένοι και περιγράφονται σε εκτελεστική πράξη της Επιτροπής. Αυτά τα εργαλεία θα πρέπει να είναι έτοιμα προς χρήση για γρήγορη παρουσίαση.

3 **Χρηματοοικονομικά εργαλεία που αποτελούνται αποκλειστικά από δάνεια ή εγγυήσεις** μπορούν να υλοποιηθούν απευθείας από τις ίδιες τις διαχειριστικές αρχές. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι διαχειριστικές αρχές θα λαμβάνουν επιστροφές στη βάση των πραγματικών παρεχόμενων δανείων ή των ποσών για εγγυήσεις που δεσμεύονται για νέα δάνεια, και χωρίς τη δυνατότητα να επιβληθούν έξοδα ή αμοιβές διαχείρισης στο πλαίσιο της λειτουργίας των ΧΕ.

Πιο ευέλικτες λεπτομέρειες συγχρηματοδότησης και επιπρόσθετα χρηματοοικονομικά κίνητρα

Στο μέλλον οι πληρωμές από τη Επιτροπή στις διαχειριστικές αρχές θα γίνονται σε αυστηρή ευθυγράμμιση με την υλοποίηση επί τόπου. Θα υπάρξει επίσης η πιθανότητα να συμπεριληφθεί στη δήλωση της πληρωμής η αναμενόμενη εθνική συμβολή η οποία θα πληρωθεί στο χρηματοοικονομικό εργαλείο ή σε επίπεδο των τελικών παραληπτών, εντός της περιόδου επιλεξιμότητας.

- 1 Για εισφορές προς ένα **χρηματοοικονομικό εργαλείο σε επίπεδο ΕΕ υπό τη διαχείριση της Επιτροπής** (επιλογή 1 ανωτέρω), θα προβλεφθεί ξεχωριστός άξονας προτεραιοτήτων στο ΕΠ. Το ποσοστό συγχρηματοδότησης για αυτό τον άξονα προτεραιοτήτων ή το εθνικό πρόγραμμα θα είναι 100%.
- 2 Για εισφορές σε **εθνικά, περιφερειακά, διακρατικά ή διασυνοριακά χρηματοοικονομικά εργαλεία** (επιλογές 2 α και β ανωτέρω) το συγχρηματοδοτικό μερίδιο της ΕΕ θα αυξηθεί κατά δέκα ποσοστιαίες μονάδες σε περιπτώσεις όπου ένας άξονας προτεραιότητας είναι πλήρως υλοποιημένος μέσω χρηματοοικονομικών εργαλείων.

Σαφείς κανόνες δημοσιονομικής διαχείρισης

Αξιοποιώντας τις πρόσφατες κατευθύνσεις που απεστάλησαν προς τα Κράτη Μέλη μέσω της Επιτροπής Συντονισμού των Ταμείων (COCOF), ο κανονισμός προβλέπει τη συνέχεια και ασφάλεια ως προς τη δημοσιονομική διαχείριση των εισφορών της ΕΕ προς χρηματοοικονομικά εργαλεία. Το νέο πλαίσιο περιλαμβάνει σαφείς κανόνες αναφορικά με την προσδιορισμό χρηματοδοτικών ροών στα διάφορα επίπεδα χρηματοοικονομικών εργαλείων και τις αντίστοιχες απαιτήσεις επιλεξιμότητας ή κληρονομιάς. Οι ακόλουθες διατάξεις περιλαμβάνονται στον κανονισμό κοινών διατάξεων:

- » Οι εισφορές της ΕΕ προς χρηματοοικονομικά εργαλεία πρέπει να τοποθετούνται σε λογαριασμούς στα Κράτη Μέλη και να επενδύονται προσωρινά σύμφωνα με τις αρχές της ορθής δημοσιονομικής διαχείρισης,
- » Ο τόκος ή άλλα οφέλη που παράγονται στο επίπεδο του χρηματοοικονομικού εργαλείου πριν την επένδυση σε τελικούς παραλήπτες, θα χρησιμοποιούνται για τους ίδιους σκοπούς όπως και η αρχική εισφορά της ΕΕ εντός της περιόδου επιλεξιμότητας,

- » Το ποσοστό της ΕΕ επί των πόρων κεφαλαίου που έχουν καταβληθεί από επενδύσεις, κέρδη, εισοδήματα ή αποδόσεις που παράγονται από επενδύσεις πρόκειται να χρησιμοποιηθεί μέχρι το τέλος της περιόδου επιλεξιμότητας για:
 - περαιτέρω επενδύσεις με τα ίδια ή άλλα εργαλεία, σε ευθυγράμμιση με το ΕΠ με τους συγκεκριμένους στόχους που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο μιας προτεραιότητας,
 - προτιμησιακή καταβολή σε επενδυτές που λειτουργούν στο πλαίσιο της αρχής του ιδιώτη επενδυτή στην οικονομία της αγοράς (ΙΕΟΑ) και προβαίνουν σε συνεπενδύσεις στο επίπεδο χρηματοοικονομικού εργαλείου ή τελικού παραλήπτη, ή/και
 - δαπάνες/αμοιβές διαχείρισης.

- » Οι πόροι και τα κέρδη κεφαλαίου, καθώς και άλλες πρόσοδοι ή αποδόσεις στις εισφορές της ΕΕ σε χρηματοοικονομικά εργαλεία πρέπει να χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τους στόχους του ΕΠ για μια περίοδο τουλάχιστον 8 ετών μετά το τέλος της ημερομηνίας επιλεξιμότητας.

Εκσυγχρονισμένη υποβολή εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο της υλοποίησης

Δεδομένων των επιμέρους διαδικασιών και δομών υλοποίησης για χρηματοοικονομικά εργαλεία, η διαθεσιμότητα υποβολής εκθέσεων για δεδομένα παρακολούθησης σχετικά με τη χρήση των πόρων του προϋπολογισμού από τα ταμεία του ΚΣΠ είναι κεφαλαιώδους σημασίας για όλους τους παράγοντες της πολιτικής συνοχής, καθώς επιτρέπουν την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την πραγματική απόδοση των υποστηριζόμενων εργαλείων και προσαρμογές που ενδέχεται να χρειαστούν για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητάς τους. Συνεπώς, το νέο πλαίσιο απαιτεί από τις διαχειριστικές αρχές να αποστέλλουν στην Επιτροπή μια επιμέρους έκθεση σχετικά με τις λειτουργίες που περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά εργαλεία ως παράρτημα στην ετήσια έκθεση υλοποίησης. Με βάση τις αναφορές που υποβλήθηκαν, η Επιτροπή θα παρέχει συνόψεις των συγκεντρωθέντων δεδομένων.

Ποια είναι τα πρακτικά αποτελέσματα;

[↑ Επάνω](#)

Οι νέοι κανονισμοί παρέχουν μεγαλύτερη ευελιξία σε Κράτη Μέλη και διαχειριστικές αρχές κατά τη σχεδίαση προγραμμάτων, τόσο για να επιλέξουν μεταξύ υλοποίησης επενδύσεων μέσω ενισχύσεων και χρηματοοικονομικών εργαλείων, όσο και να προτιμήσουν το πιο κατάλληλο χρηματοοικονομικό εργαλείο. Παρέχουν επίσης μεγαλύτερη διαύγεια και ασφάλεια στο νομοθετικό και πολιτικό πλαίσιο για χρηματοοικονομικά εργαλεία.

Από την πλευρά του προϋπολογισμού, η ενίσχυση των χρηματοοικονομικών εργαλείων, ως καταλυτών για δημόσιους και ιδιωτικούς πόρους, θα βοηθήσει Κράτη Μέλη και περιφέρειες να επιτύχουν τα επίπεδα στρατηγικών επενδύσεων που είναι απαραίτητα για την υλοποίηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Επιπλέον, εάν υπάρξει πιο ευρεία εφαρμογή χρηματοοικονομικών εργαλείων και είναι καλύτερα προσαρμοσμένα στις επιμέρους ανάγκες περιφερειών και των παραληπτών-στόχος τους, μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά η πρόσβαση σε χρηματοδότηση προς όφελος ενός μεγάλου εύρους κοινωνικοοικονομικών παραγόντων επί τόπου. Τα ΧΕ θα εξυπηρετήσουν, για παράδειγμα, επιχειρήσεις που επενδύουν στην καινοτομία, νοικοκυριά που επιθυμούν να βελτιώσουν την ενεργειακή απόδοση των κατοικιών τους, άτομα που αγωνίζονται για την επιτυχία των επιχειρηματικών τους ιδεών, καθώς και έργα δημόσιων υποδομών ή παραγωγικών επενδύσεων που ικανοποιούν τους στρατηγικούς στόχους της πολιτικής συνοχής και επιτυγχάνουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα των προγραμμάτων τους.

Για περισσότερες πληροφορίες

Για περισσότερα ενημερωτικά δελτία σχετικά με θέματα πολιτικής συνοχής:
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_el.cfm

Για περισσότερες γενικές πληροφορίες σχετικά με την περιφερειακή πολιτική:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_el.cfm